Október 21.—november 20.

Őszi megyei könyvhetek

Az idén október 21-e és november 20-a között rendezik meg a hagyományos őszi megyei könyvheteket. Az országos megnyitót október 21-én Szabolcs-Szatmár megyében, Mátészalkán tartják. Az eseménysorozat Csongrád megyei programjáról tegnap, kedden délelőtt tanácskozott a Hazafias Népfront megyei könyvbarátbizottsága. Az őszi megyei könyvhetek helyi nyitóünnepségét október 24-én tartják, Szentesen.

Az 1977. évi őszi megyei könyvhetek jelentőségét fokozza, hogy rendezvényei egybeesnek a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulója* tiszteletére rendezett ünnepségekkel, és kapcsolódnak ahhoz az eseménysorozathoz, melyekkel *Ady Endre születésének 100. évfordulóján* a magyar és a világirodalom kiemelkedő egyéniségének tisztelgünk.

A falu e jelentős közművelődési és politikai eseménysorozata az elmúlt évek eredményeire támaszkodik. 1976 hasonló rendezvényein az ország falvaiban, kisebb településein összesen 21,7 millió forint értékű könyv talált gazdára, 23 százalékkal több, mint 1975-ben. A könyvhetek szervezői az idén ezt az eredményt is szeretnék túlszárnyalni. A megyei akcióbizottságok bevonják a rendezvénysorozatba a KISZ-szervezeteket, a szövetkezeti ifjúsági bizottságokat és az úttörőcsapatokat, akik tavaly házról házra járva 526 ezer forint értékű könyvet értékesítettek. A szocialista brigádok tagjai az előző évben a könyvhetek ideje alatt csaknem 1 millió forint értékű könyvet vásároltak.

Az őszi megyei könyvhetek kulturális programja sokszínű és sokrétű lesz. A könyvheti rendezvények és a könyvárusítás színesebbé, változatosabbá tételével igyekeznek hozzájárulni a falusi lakosság olvasás iránti érdeklődésének felkeltéséhez, a különböző társadalmi rétegek olvasási kultúrájának kielégítéséhez, a műveltségi színvonal emeléséhez. Az eddigieknél erősebb hangsúlyt kap a munkások és mezőgazdasági dolgozók általános szakmai ismeretének növelése. A megyei programban irodalmi estek, művészi műsorok, író-olvasó találkozók, könyvbemutatók ajánlják az újdonságokat, érdekességeket. A korábbinál szélesebb választékban mutatják be és kínálják majd a szakmai és ismeretterjesztő köteteket. A szövetkezeti könyvterjesztés fokozott figyelmet fordít a háztáji és kisegítő gazdaságok termelését elősegítő, valamint a termékforgalmazás technikai, műszaki feltételeivel foglalkozó szakkönyvek kínálatára. Ugyancsak kiemelt helyen gondoskodnak az ifjúság igényeinek kielégítéséről.

Az őszi megyei könyvhetekkel azonos időszakban rendezik meg *a műszaki könyvnapokat, a politikai könyvnapokat*, valamint *a szovjet könyv ünnepi hete* rendezvénysorozatait. Az őszi megyei könyvhetek eseményei szervesen kapcsolódnak majd a többi könyvterjesztési akcióhoz.

A béke és alkotás példaképe

Beszédes számok a Szovjetunióról

Izgalmas kis kötet jelent meg a magyar könyvpiacon, *A Szovjetunió számokban* címmel. A rövid statisztikai adatgyűjteményt tartalmazó zsebkönyvben nincsenek terjedelmes magyarázó szövegek és fennkölt mondatok a Nagy Októberi Szocialista Forradalom óta eltelt 60 esztendő gazdasági és kulturális fejlődéséről, „csupán" hűvös számok, adatok, összehasonlítások közlik velünk tárgyilagosan a világ első szocialista államának diadalát. Ha akadnak még régi vágású és beállítottságú, gyanakvó vagy szkeptikus emberek (sajnos, igen), akkor mindenekelőtt az ő figyelmükbe ajánljuk az alábbiakat. Kérjük őket, próbáljanak elmélyültebben gondolkodni, és elfogulatlanul ítélkezni a szovjet rendszerről, amely 1917-ben a földkereség egyhatodán megszüntette a kizsákmányolást, majd az utóbbi hat évtized alatt a béke és alkotás példaképévé lett az emberiség szemében.

Hogyan dolgozik és boldogul tehát a 258 milliós szovjet nép? Lehetetlen itt felsorakoztatni mindazokat az adatokat, amelyek akár csak érzékeltetni is tudnák, milyen óriási erőfeszítések révén jutott el a mai történelmi magaslatra. Csak a legjellemzőbb számok ismertetésére szorítkozhatunk tehát. Tény, hogy a *Szovjetunió az ipari termelésben, a villamos energia előállításában jelenleg a második helyet foglalja el a világon.* De már elhagyta az Egyesült Államokat, vagyis *világelső a szén-, a kőolaj-, a nyersvas-, az acél-, a cement- és a műtrágyatermelésben.* És ha azt nézzük, milyen mélyről indultak, igazán bámulatos a fejlődés. Hatvan évvel ezelőtt csak 2,2 milliárd kilowattóra villamos energiát termeltek a Szovjetunióban, tavaly már 1111 milliárdot, idén pedig elérik az 1160 milliárd kilowattórát. Kőolajból mindössze 8,8 millió tonnát bányásztak 1917-ben, s ma közelednek a szédületes mennyiségű 550 millió tonnához. A cári Oroszország bukása idején a szénkitermelés alig haladta meg a 31 millió tonnát, 1977-ben azonban 733 millió tonna szenet aknáznak ki. És az acéltermelés? Alig több mint 3 millió tonnával indultak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme idején, de ez év végére 152 millió tonnát állítanak elő, vagyis több mint ötvenszeresét a 60 évvel ezelőttinek.

Legtöbb olvasó a 60 esztendős Szovjetuniót a 200 éves Egyesült Államokkal szereti összehasonlítani. Íme, itt a lehetőség. A Szovjetunió ipari termelése 1950-ben 30 százalékát tette ki az USA-énak, 1976-ban azonban már 80 százalékát. Kőolajból 1970-ben még 26 százalékkal kevesebbet termelt a szovjet állam, mint a tőkés világ vezető hatalma, de 1976-ban már 21 százalékkal meg is előzte. A hét évvel ezelőtti szovjet acéltermelés az Egyesült Államokénak 95 százaléka volt, de tavaly már 121 százaléka. Cementből 1970-ben is 41 százalékkal többet termeltek, az elmúlt évben pedig 75 százalékkal maradt le Amerika.

Ezek az alapok, ezekre épül a szovjet emberek állandóan növekvő életszínvonala. Az 1951 óta 1034 százalékos iparitermelés-növekedés tette lehetővé, hogy *ma évente 2 millió 200 ezer lakás épül föl,* s az egy személyre számított hasznos lakóterület a forradalom előtti helyzethez viszonyítva megkétszereződött. Ma a Szovjetunióban évente a többi között 1 millió 274 ezer személyautót, 6 millió 105 ezer háztartási hűtőszekrényt, 7 millió 99 ezer tévékészüléket, 3 millió 850 ezer fényképezőgépet, 750 millió pár bőrlábbelit gyártanak. S a lakosság élelmiszerből is mind többet vásárolhat. Ha csupán az 1976. évi termelést és az idei tervet nézzük, akkor is nyilvánvaló, hogy *gyorsabban növekszik a fogyasztás:* tavaly még 9,2 millió tonna kristálycukrot terveltek, ez év végére pedig 13,8 millió tonnát; a hústermelés mennyisége 1976-ban 8 millió 265 ezer tonna volt, ebben az évben 9 millió 800 ezer tonna a tervelőírás; vajból a múlt esztendei 1 millió 263 ezer tonna helyett 1 millió 340 ezer tonnát termelnek.

Jól szemlélteti a statisztika a dolgozók keresetének alakulását is. A munkások és alkalmazottak átlagbére — csak pénzben — 1940 óta a következőképpen nőtt: 1940-ben 31, 1950-ben 64,2, 1960-ban 80,6, 1970-ben 122, 1977-ben pedig 154,5 rubel. Idén a társadalmi juttatásokkal együtt az átlagbér meghaladja havonként és személyenként a 211 rubelt. Figyelembe véve, hogy a családokban rendszerint nem egy ember dolgozik, *az egy családra eső átlagbér és társadalmi juttatás 1976-ban havonta 371 rubelt tett ki.* Ezenkívül a lakás, iskola, kulturális, jóléti és egészségügyi intézmények építésére az állam egy munkás- és alkalmazottcsaládra számítva mintegy 290 rubelt fordít évente. Számításba kell venni azt is, hogy *a Szovjetunióban nincs munkanélküliség és létbizonytalanság.* A lakbér legalacsonyabb a világon, 1928 óta változatlan, s a családok jövedelmének mindössze 3 százalékát igényli. Ingyenes az oktatás felső fokon is, díjtalan az orvosi ellátás és egy sor más kedvezményt az állam fedez.

S végül nézzük *a művelődési színvonal* növekedését, néhány adat tükrében. A cári Oroszországban 10,6 millió volt az összes tanulók száma, ma pedig 93,1 millió. Egyetemet és főiskolát 60 évvel ezelőtt 130 ezren végeztek egy évben, tavaly 5 millióan. A mozik száma 1500-ról 154 ezerre emelkedett a szovjet hatalom idején. Amikor a szocialista forradalom győzött, csak 28 ezer orvos kutatott vagy gyógyított a hatalmas országban, ma viszont 862 ezer, más szóval a 10 ezer lakosra jutó 1,8-ról 33,4-re nőtt az orvosok száma.

Folytathatnánk a beszédes összehasonlítást oldalakon át. A beruházások, a szolgáltatások, a tudományos és műszaki fejlődés, a hírközlés stb. impozáns adatai mindmind azt bizonyítják, hogy a 60 éves békeszerető Szovjetunió és vele együtt a testvéri szocialista országok *évről évre vonzóbb példát mutatnak* a még fel nem szabadult népek számára.

F. N. I.

Húszéves a Collegium Artium

A filmklubmozgalom két évtizede
Ünnepi hangverseny

1957 szeptemberének első napjaiban 16 oldalas füzet jelent meg a Szegedi Tudományegyetem kiadásában: Collegium Artium et Polytechnikum Universitatis Szegediensis címmel. A művészetek kollégiumát — ahol minden művészeti ág helyet kapott: az irodalom, a folklór, a képző-, a zene- és a filmművészet — az egyetem vezetése azért hozta létre, hogy a szakmai oktatómunkát kiegészítse, és a hallgatók általános műveltségét emelje, hiányos esztétikai ismereteit pótolja.

*

Szegeden a Collegium Artium keretében hozták létre *az első filmklubot* is: bemutatkozó előadását a Szabadság filmszínházban tartották 1957. szeptember 25-én, amikor is levetítették a *Postamestert* (*Puskin* novellájából). A bevezető előadást: *dr. Madácsy László* egyetemi tanár tartotta. A filmklub működéséhez a filmeket a Filmtudományi Intézet biztosította, s az első fél év vasárnap délelőtti műsorain közel 300 hallgató és 100 oktató jelent meg, hallgatta *Kovács Ferenc* filmesztéta előadásait.

Az évek során egyre népszerűbbé váltak a filmklub programjai: ma már közel háromezer nézője, illetve hallgatója van egy-egy előadásnak. Félévenként 20 filmet mutatnak be, így az eltelt két évtizedben négyszáz film művészi és stílustörténeti sajátosságaival ismerkedtek meg a tagok. Utóbb a 600-as és a 624-es ipari szakmunkásképző intézetek tanulói közül is mind többen vesznek részt az előadásokon. Kovács Ferenc halála után *dr. Matolcsy György*, a Pannónia Filmstúdió igazgatója tartotta az előadásokat, majd 1966 óta *Gruber László*. Az egyetemi filmklub irányítását 1963-tól a TIT vette át, majd 1976-tól a Csongrád megyei Moziüzemi Vállalat, mely azóta seregnyi filmklubot szervezett, és működtet Szegeden, valamint Csongrád megyében. 1965-ben létrehozták a JATE keretében az Art-Kinót, ahol nemcsak a Filmtudományi Intézet archívumában található filmeket mutatják be tematikus feldolgozásban, hanem sok magyar filmet is — ősbemutatóként.

Nemcsak a JATE-n, de az orvosegyetemen, és a tanárképző főiskolán is működik a moziüzemi vállalatnak filmklubja, illetve Art-Kino; a késő esti órákban tartott előadásokon szívesen vesznek részt a hallgatók. A József Attila Tudományegyetemen 1964-ben az egyetemi és főiskolai hallgatóknak külön Filmesztétikai Kört hoztak létre, amelyet *dr. Molnár István*, a Filmtudományi Intézet osztályvezetője vezet. A filmklubmozgalom nem maradt meg Szeged felsőoktatási intézményeinek kereteiben, ma már a városban 25 filmklub működik — többségükben keskeny filmekkel. Ezekben a klubokban általában hetenként jönnek össze a fiatalok, hogy régi idők kimagasló alkotásaival ismerkedjenek meg, és láthassák a filmművészet új irányzatait is. Ilyen filmklubokat találni az olajosoknál, a textilműveknél, a KISZÖV-nél, a konzervgyárban, a ruhagyárban, a DÉLÉP-nél, a Biológiai Kutatóintézetben és még több helyen, ahol a Filmtudományi Intézet filmeket biztosít, sőt, az előadók képzését is segíti kiadványaival, továbbképző szemináriumaival.

*

Húszéves az egyetem művészeti kollégiuma, a Collegium Artium et Polytechnikum. Az évfordulóra a József Attila Tudományegyetem tanácsa ünnepi hangverseny keretében emlékezik meg holnap, csütörtökön este 8-tól, a Tömörkény István zeneművészeti szakközépiskola Lenin körúti hangversenytermében. A kollégium jelentőségéről, az eltelt két évtized munkájáról Gruber László, a Collegium Artiumnak kezdettől fogva fő szervezője számol be, s a műsorban fellépnek az elmúlt időszak rendezvényeinek gyakori vendégművészei: Baranyai László és Bódás Péter (zongora), Tokody Ilona és Bárdi Sándor (ének), Onczay Csaba (cselló), Kiss György (hegedű).

Korlátok

Szeged utcáin és terein több veszélyforrást meg lehetne szüntetni, kevés munkával, csekély költséggel. Például az Úttörő téri élelmiszerbolt előtt, a nemrég történt, megrázó gyermekbaleset színhelyén. Itt érdemes lenne korlátot építeni a járda szélére, nehogy megismétlődjék a baj. Kétségtelen, a szülőknek kell elsősorban vigyázniuk gyermekeikre, de figyelembe veendő, hogy felelőtlen emberek mindig lesznek, a gyerekek csintalanok maradnak, s az élelmiszerboltba ezután is járnak a háziasszonyok, végezetül lassan poroszkáló autókra sem számíthatunk.

Tartani kell az autóktól a Kossuth Lajos sugárúton, a villamosmegállóknál is. Különösen az Annakútinál tapasztalható összevisszaság, ha sokan szállnak le a villamosról. Márpedig majdnem mindig így van. Ha a járművek itt zöld jelzést kapnak, úgy nekiiramodnak, hogy könnyen elsodorhatják az embereket a keskeny járdaszigetről. Nem a járművezetőket hibáztatom, hiszen nekik nem csak lehet, kell is sietni, inkább azt állítom, hogy a villamosvonal középre helyezésekor nem gondoltak kellőképpen a föl- és leszállókra. Ez a gondolat bizonyára felmerült már a tervezőkben és az építőkben is, s azt is valószínűnek tartom, hogy találnak megoldást. De addig is, talán lehetne tenni valamit. Bár kevés a hely, ügyes technikai fogással be lehetne építeni a korlátot. Magukért és gyermekeikért aggódva, még a toldást-foldást elítélő emberek is megbocsátanák, hogy utólag átalakítják a járdát. Föltéve, ha nem tart túl sokáig.

Sz. J.

Új termálkút Hajdúszoboszlón

Hajdúszoboszló ebben az esztendőben mintegy másfél millió vendéget fogadott, akik közül egymillió 300 ezren a városi fürdőt keresték fel. Az idén minden eddiginél nagyobb volt az alföldi fürdőváros forgalma; a növekedés a közelmúlt esztendők átlagához képest meghaladta a 8 százalékot.

A közeli hetekben új termálkutat kötnek be a gyógyfürdő vízellátásának biztosítására, s további két kutat terveznek. Szabó László, a városból elszármazott — Párizsban élő — szobrászművész a gyógyfürdőnek ajándékozta „Napisten" című alkotását, amelyet még októberben felállítanak a strand területén. (MTI)

Megállapodás

Az Elektroimpex Külkereskedelmi Vállalat és az Elektroakusztikai Gyár megállapodást kötött szovjet külkereskedelmi partnereivel: mintegy egymilliárd forint értékű stúdióberendezéseket szállítanak a moszkvai olimpiára. A BEAG az olimpiai rádió- és televízióközvetítésekhez hangstúdiókat, valamint több képernyővel, mikrofonokkal, diszpécser- és stúdióasztallal felszerelt kommentátorrendszert exportál.

A Hortobágy — Szegeden

Új sorozat indult tegnap a József Attila Tudományegyetem klubjában Magyar Néprajzi Filmtéka címmel. Már az első est meglepetést tartogatott: *Moldován Domokos*, a néprajzi filmtéka sorozat vezető-szerkesztője Szegeden eddig nem látott filmet mutatott be: a magyar filmtörténet szinte egyedülálló filmremekét, az 1936-ban forgatott *Hortobágyot*. Kevesen tudják, hogy a filmet *Georg Höllering* (ma London legnagyobb mozijának, az Oxford Street-i Academy Cinemának igazgatója) rendezte és fényképezte. Több ezer méternyi anyagot vett fel, amelyet annak idején *Móricz Zsigmond* is megnézett, s elvállalta a forgatókönyvet. A nyers filmanyag láttán írta Móricz felejthetetlen novelláját, a *Komor ló* címűt, aminek alapján végül is elkészülhetett Höllering nagyszerű filmje — *Lajtha László* zenéjével.

Az első etnoszociológiai dokumentum-játékfilmünk tehát Georg Hölleringnek köszönhető, akinek „tettéről" már a korabeli sajtó is nagy elismeréssel írt. Jelentőségét hűen mutatja, hogy korának legtekintélyesebb folyóirata, a Nyugat, „előzetest" közölt Höllering—Móricz művéről: „... a pusztaságra jött el egy ember, aki vérében és tradícióiban idegen lenne hozzánk; olyan csendesen dolgozott, hogy csak írók, művészek, zenekutatók neszeltek fel rá... Helyettünk jött el, hogy elvégezze azt a munkát, melyet a falukutatás szép szavával élve talán a kép, a szó és dal szárnyán egybehajló pusztakutatásnak nevezhetnénk... s nekünk nagyon hálásaknak kell lennünk..."

A *Fejezetek a magyar néprajzi filmezés történetéből* című sorozat következő vetítésére októberben kerül sor a JATE-klubban.